

waren de Japanse onderzeeërs bij Pearl Harbor gearriveerd. Zij hadden kunnen waarnemen dat de Amerikaanse slagschepen alle acht in de marinebasis gemeerd lagen. De drie vliegekampschepen waren afwezig.

Eén van die onderzeeërs werd in de nacht van 6 op 7 december ontdekt. Er werd jacht op gemaakt. Het schip werd om 6 uur 45 vernietigd. Het bericht omtrent deze actie dat onmiddellijk de bevelhebber van de *Pacific Fleet*, admiraal Kimmel, had moeten bereiken, werd ergens opgehouden. Ruim een kwartier na die actie, om 7 uur 2, nam men van Oahu af op een van de radarinstallaties vijf-en-twintig vliegtuigen waar die op een afstand van 200 kilometer rondcirkelden; dat waren Japanse bommenwerpers die op de langzamer vliegende torpedotoestellen wachtten. De radarwaarnemers maakten de dienstdoende officier attent op die vijf-en-twintig vliegtuigen maar deze dacht dat het Amerikaanse toestellen waren welke aankomst op Pearl Harbor verwacht werd.

Toen de Japanners ruim drie kwartier later, 7 uur 55, hun aanval inzetten, werd de *Pacific Fleet* volledig verrast.

★

Aan de mogelijkheid van een Japanse overval op Pearl Harbor was door de Amerikaanse staven herhaaldelijk gedacht. Begin '39 was er in een stafstudie zelfs op gewezen dat het van Japans standpunt uit bij uitstek rationeel zou zijn, een oorlog met de Verenigde Staten met een overval op Pearl Harbor te beginnen. Eind januari '41 had de Amerikaanse ambassadeur in Tokio aan Washington bericht, van de Peruaanse gezant vernomen te hebben dat de Japanners plannen maakten voor een grootscheepse aanval op Pearl Harbor, en op dat gevaar had de minister van marine, Knox, zijn ambtgenoot van oorlog, Stimson, nog eens extra gewezen. Trouwens, admiraal Kimmel zelf had medio februari in een brief aan de marinestaf geschreven: *'I feel that a surprise attack (submarine, air or combined) on Pearl Harbor is a possibility.'*¹ Generaal Marshall dacht er niet anders over. Maar toch: dat alles was aan Amerikaanse kant niet veel meer dan een abstract overwegen van de vele mogelijkheden die zich steeds bij oorlogshandelingen kunnen voordoen – mogelijkheden die trouwens onderschat werden want niemand dacht er aan dat de Japanners een aantal van hun vliegekampschepen tegelijk zouden kunnen inzetten.

¹ Aangehaald in M. S. Watson: *Chief of Staff. Prewar Plans and Preparations*, p. 470.